

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
“КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ”
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ**

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Методичні вказівки

до виконання розрахункової роботи

Рекомендовано Вченою радою ФММ

Київ 2013

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ**

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Методичні вказівки до виконання розрахункової роботи

для студентів галузі знань 0306

напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» професійного спрямування

«Менеджмент організацій і адміністрування», «Менеджмент

зовнішньоекономічної діяльності» та «Менеджмент інноваційної діяльності»

освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр»

Рекомендовано Вченою радою

факультету менеджменту та маркетингу НТУУ «КПІ»

Міжнародні економічні відносини: методичні вказівки до виконання розрахункової роботи для студентів галузі знань 0306, напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» професійного спрямування «Менеджмент організацій і адміністрування», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Менеджмент інноваційної діяльності» / Уклад.: В.В. Дергачова, І.М. Манаєнко. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 25 с.

*Гриф надано Вченою радою
факультету менеджменту та маркетингу НТУУ «КПІ»
(Протокол № 10 від 27 травня 2013 р.)*

Навчальне видання

Міжнародні економічні відносини

методичні вказівки до виконання розрахункової роботи
для студентів галузі знань 0306, напряму підготовки 6.030601
«Менеджмент» професійного спрямування «Менеджмент організацій і
адміністрування», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»,
«Менеджмент інноваційної діяльності»

Укладач: В.В. Дергачова, д.е.н., проф., зав. кафедри менеджменту НТУУ
«КПІ»,

І.М. Манаєнко, асист. кафедри менеджменту НТУУ «КПІ»;

Рецензент: С.В. Войтко, д.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки НТУУ
«КПІ»

Відповідальний редактор: О.А. Гавриш, д-р техн. наук, професор

За редакцією укладачів

Комп'ютерний набір : І.М. Манаєнко

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
I. СТРУКТУРА РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ.....	7
II. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ.....	8
III. ТЕРМІНОЛОГІЧНІ РОЗ'ЯСНЕННЯ ЩОДО ЗБОРУ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ....	11
IV. ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ.....	17
V. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ.....	21
VI. РЕКОМЕНДОВАНИЙ СПИСОК ДЖЕРЕЛ.....	21

ВСТУП

В даний час посилюється регіоналізація внутрішніх і міжнародних економічних відносин, при якій окремі країни і групи країн прагнуть пристосуватися до нових умов, подолати відставання від лідерів, створюючи пільговий режим зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням національної та регіональної специфіки. Міжнародні економічні відносини - одна з перших наукових проблем, що опинилися в полі зору економічної теорії зароджувалась в XVII-XVIII ст. В даний час актуальність міжнародних економічних відносин як наукової дисципліни постійно зростає в силу того, що взаємозв'язки між економічними системами незалежних держав стають все більш тісними; економічні явища, що зароджуються в одних регіонах світу, починають справляти вплив на економічну активність в інших регіонах (глобалізація), внаслідок чого сучасні міжнародні економічні відносини постійно ускладнюються. Крім того, за останні десятиліття розширився склад учасників міжнародних економічних відносин: тепер в їх числі присутні не тільки національні держави, а й потужні приватні організації (транснаціональні корпорації), некомерційні та наднаціональні організації.

Дисципліна базується на базових знаннях з наступних курсів: економічна теорія, макроекономіка, економіка підприємства, основи менеджменту, фінанси. У зв'язку з цим вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини» є актуальним для придбання необхідних знань і навичок в сучасних умовах господарювання.

Предметом дисципліни виступає система організаційно-економічних взаємовідносин суб'єктів господарювання в процесі реалізації та розвитку міжнародної економічної діяльності.

Провідною метою цієї дисципліни є формування системи знань з міжнародних економічних відносин, умов, форм, методів і основного інструментарію міжнародної економічної діяльності, також набуття студентами широких знань про соціально-економічні проблеми світового

господарства, про закономірності розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, вивчення теоретичних основ світової економіки, специфіки формування, особливостей та тенденцій сучасного її розвитку.

На досягнення зазначеної мети направлені такі *завдання* вивчення курсу студентами:

- розуміти сутність міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин, їх значення та еволюцію, чинники і рівні розвитку, особливості дії законів і принципів;

- засвоїти понятійний апарат, що застосовується в світовій господарській практиці;

- знати про роль та значення окремих країн і регіонів у міжнародній економіці, особливості розвитку інтеграційних процесів;

- уміти творчо аналізувати стан сучасної системи світового господарства та місце України в ній;

- визначити проблеми й тенденції розвитку міжнародних економічних відносин;

- використовувати одержані знання в умовах України та за кордоном, виходячи з цілей інтеграції нашої країни в сучасну систему світогосподарських зв'язків.

Отримані в результаті вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини» знання, вміння та навички надають майбутнім фахівцям можливість вирішувати конкретні питання щодо проведення економічних досліджень на макрорівні, визначення сучасного стану та перспектив розвитку різних країн світу.

Дані методичні вказівки спрямовані на допомогу студентам факультету менеджменту та маркетингу напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» професійного спрямування «Менеджмент організацій і адміністрування», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Менеджмент інноваційної діяльності» в засвоєнні необхідних теоретичних знань з курсу дисципліни, набутті навичок й використанні їх на практиці.

I. СТРУКТУРА РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Загальний обсяг роботи має бути в межах 30–35 сторінок рукописного тексту формату А4.

Типову структуру розрахункової роботи наведено в табл.1.

Таблиця 1

Структура розрахункової роботи

Структурний елемент	Рекомендована кількість сторінок	Нумерація сторінок
Титульний аркуш	1	<i>Нумерація на сторінці не ставиться</i>
Зміст	1	<i>Нумерація на сторінці не ставиться</i>
Вступ	1-2	3-4
РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА КРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА	<i>не більше 10 сторінок</i>	<i>Залежно від обсягу вступу</i>
РОЗДІЛ 2. РОЗРАХУНОК ТА АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ КРАЇНИ за 10 років	<i>не більше 15 стор</i>	<i>Залежно від обсягу попереднього розділу</i>
РОЗДІЛ 3. УЧАСТЬ КРАЇНИ В ПРОЦЕСАХ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ, ЧЛЕНСТВО В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	<i>не більше 5 стр</i>	<i>Залежно від обсягу попереднього розділу</i>
Висновки	2-3	<i>Залежно від обсягу попереднього розділу</i>
Список використаних джерел	2-3	<i>Залежно від обсягу висновків</i>
Додатки (у разі необхідності)	1-10	<i>Нумерація на сторінці не ставиться</i>

II. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Зразок **ТИТУЛЬНОГО АРКУШУ** подано у додатку А.

ЗМІСТ має включати найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів починаючи зі вступу і закінчуючи переліком використаних джерел та додатками (у разі наявності), із зазначенням початкових номерів сторінок усіх структурних елементів.

У **ВСТУПІ** необхідно обґрунтувати актуальність дослідження обраної країни в контексті значущості її економіки в міжнародних економічних відносинах.

РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА КРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА має складатися із трьох підпунктів:

1.1. Геополітичне положення – необхідно розкрити місце та роль країни на політичній карті світу, перелічити та визначити вплив краї-сусідів на економічний розвиток країни, її значення в економіці регіону та формування її зовнішньоекономічних зв'язків.

1.2. Основні події в історії розвитку та становлення країни – необхідно зазначити основні ключові історичні події, що відбувалися на території країни і справили значний вплив на її сучасне становище та роль в світовому господарстві.

1.3. Основні відомості про країну – рекомендується зазначити такі відомості як столиця, валюта, форма правління, площа, кількість населення, основні міста, релігія, національна мова і т. д.

РОЗДІЛ 2. РОЗРАХУНОК ТА АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ КРАЇНИ має здійснюватись в динаміці за останні 10 років та складатися із чотирьох підпунктів:

2.1. Тенденції демографічного розвитку – в даному підпункті необхідно опрацювати такі статистичні відомості про країну, як кількість

населення, темп зростання кількості населення, вікові групи населення, рівень безробіття, темп зростання безробіття.

2.2. Тенденції зміни і структура ВВП - в даному підпункті необхідно опрацювати такі статистичні відомості про країну, як:

- обсяг ВВП номінального, ВВП за ПКС, ВВП на душу населення, частка у світовому ВВП, темп зростання ВВП;
- структура ВВП за доданою вартістю (сільське господарство, промисловість, будівництво, торгівля, транспорт, послуги) в абсолютному і відносному значенні;
- структура ВВП за видатками (споживчі витрати, урядові витрати, валові інвестиції, торговельне сальдо) в абсолютному і відносному значенні.

2.3. Динаміка показників зовнішньої торгівлі - в даному підпункті необхідно опрацювати такі статистичні відомості про країну, як:

- обсяг експорту/імпорту в реальних цінах, експорт/імпорт на душу населення, частка у світовому експорті/імпорті, частка експорту / імпорту у ВВП, темп зростання експорту / імпорту;
- обсяг торговельного обороту(ТО) та торговельного сальдо (ТС) в реальних цінах, частка ТО у ВВП, темп зростання ТО;
- основні товари експорту/імпорту, основні торговельні партнери.

2.4. Основні макроекономічні показники країни - в даному підпункті необхідно опрацювати такі статистичні відомості про країну, як:

- прямі іноземні інвестиції, валові інвестиції, інвестиції на душу населення, частка інвестицій у ВВП, темп росту інвестицій;
- сукупний зовнішній борг країни, структура сукупного зовнішнього боргу, частка сукупного зовнішнього боргу у ВВП;
- бюджет країни (доходи / витрати), дефіцит / профіцит бюджету, частка дефіциту / профіциту бюджету у ВВП;
- золотовалютний резерв країни, темп зростання золотовалютного резерву країни;
- рівень інфляції в країні та чинники, що її спричинюють.

РОЗДІЛ 3. УЧАСТЬ КРАЇНИ В ПРОЦЕСАХ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ, ЧЛЕНСТВО В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ має містити таку інформацію, як:

- перелік інтеграційних угруповань, до яких входить країна, роки її вступу до угруповання, роль країни, її втрати та здобутки від приєднання до різних форм міжнародної економічної інтеграції;

- рівень залучення країни до процесів міжнародної трудової міграції, динаміка кількості трудових мігрантів, позиціонування країни на світовому ринку робочої сили як країни-експортера чи країни-імпортера, переваги та недоліки від участі в процесах міграції робочої сили;

- активність країни щодо вступу в міжнародні організації, їх перелік, роль та значення країни в діяльності міжнародних організацій, їх вплив на економічне становище країни.

ВИСНОВКИ мають містити узагальнення результатів проведених розрахунків, необхідно також зазначити проблеми і перспективи розвитку країни в середньостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ наводять у кінці тексту роботи, починаючи з нової сторінки. На всі пункти використаних джерел повинні бути посилання в основній частині роботи. Перелік джерел має нараховувати від 10 до 20 найменувань.

До **ДОДАТКІВ** можуть бути включені: додаткові ілюстрації або таблиці; матеріали, які через великий обсяг або форму подання не можна включити до основної частини.

III. ТЕРМІНОЛОГІЧНІ РОЗ'ЯСНЕННЯ ЩОДО ЗБОРУ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ

Статистичний показник – це узагальнююча характеристика соціально-економічного явища чи процесу, в якій поєднуються якісна та кількісна визначеність останнього. **Якісний зміст** – відбиває суть явища чи процесу і відображаються у назві показника. **Кількісний бік явища** – це число та його вимірник. Показники, які використовуються в економічній статистиці, поділяються на абсолютні та відносні.

Абсолютні статистичні величини – кількісні показники, які характеризують розміри соціально-економічних явищ – обсяги сукупності. Абсолютні величини завжди іменовані числа, тобто мають одиниці виміру. Абсолютні показники вимірюються у натуральних, трудових та вартісних одиницях вимірювання.

Відносні статистичні величини характеризують кількісні співвідношення різнойменних чи однойменних показників. Кожна відносна величина, то є дріб, чисельником якого є порівняна величина, а знаменником – база порівняння.

Темп зростання - відношення величини поточного економічного показника до його значення в попередньому періоді, що приймається за базу відрахунку. Вимірюється у відносних величинах або процентах.

Так, як дослідження охоплює період 10 років, то базовим буде перший рік дослідження, а поточним – кожний наступний. У розрахунковій роботі необхідно обрахувати темп зростання таких показників: темп зростання кількості населення, темп зростання безробіття, темп зростання ВВП, темп зростання експорту / імпорту, темп зростання ТО, темп росту інвестицій, темп зростання золотовалютного резерву країни.

Приклад, розрахувати темп зростання експорту країни, якщо у 2000 році обсяг експорту становив 120 млн. дол. США, а в 2001 – 136 млн. дол. США.

Темп зростання експорту розраховуємо за формулою:

$$Тре = (Езр/Ебр) * 100\%$$

де, Езр- обсяг експорту в звітному році,

Ебр- обсяг експорту в базисному році.

Тож, темп зростання експорту у 2001 році у порівнянні із 2000 роком становитиме:

$$Тре = (136/120) * 100\%$$

$$Тре = 113,3\%$$

Тобто, темп зростання 113,3%, а темп приросту 13,3%.

У розрахунковій роботі необхідно обрахувати такі показники на душу населення, як: ВВП на душу населення, експорт/імпорт на душу населення, інвестиції на душу населення.

Для прикладу, експорт на душу населення обраховується за формулою:

$$Едн = Едр / Чн$$

де Едн - обсяг експорту на душу населення в даному році,

Едр - обсяг експорту в даному році,

Чн - чисельність населення в даному році

Інші показники розраховуються аналогічно, в знаменнику завжди залишається кількість населення за досліджуваний рік.

Показники ВВП

Валовий внутрішній продукт (ВВП) - основний показник загального економічного розвитку країни, котрий відображає ринкову вартість всіх кінцевих продуктів та послуг, що були вироблені на території країни протягом року.

Номінальний ВВП - це обсяг ВВП у поточних (фактичних) цінах.

ВВП обчислений у незмінних цінах (цінах базового року) називається **реальним ВВП**.

Валовий внутрішній продукт за паритетом купівельної спроможності (у доларах США) - це ВВП, скорегований на різницю між

вартістю в американських доларах стандартного набору товарів і послуг в США і за їх межами в конкретній країні.

ВВП за виробництвом (за галузями) – це сума доданої вартості за всіма галузями національної економіки. Дозволяє виявити співвідношення і роль окремих галузей у створенні ВВП. Динаміка за ряд років дозволяє виявити зміни структури ВВП, динаміку розвитку окремих галузей національної економіки і характер економічної політики в країні. Додана вартість або умовно чиста продукція окремих галузей являє собою різницю між вартістю валової продукції і сумою поточних виробничих витрат, тобто вартість, привнесена в процесі виробництва на тому чи іншому його етапі. Вона складається з перенесеної на продукт амортизації основних фондів, заробітної плати, прибутку, податків. Останні враховуються при підрахунку в поточних цінах.

ВВП за використанням (за витратами) – це сума усіх витрат на купівлю загального обсягу зробленої в даному році продукції. Включає наступні статті:

- кінцеві споживчі витрати (товари першої необхідності, предмети споживання тривалого користування та ін.);
- кінцеві витрати органів державного керування (державні витрати на купівлю продукції підприємств і купівлю ресурсів для потреб держави, тобто сума витрат держави на виплату заробітної плати держслужбовцям і на закупівлю товарів і послуг);
- валові капіталовкладення, валові накопичення і зміна запасів матеріальних оборотних коштів;
- сальдо експорту та імпорту (різниця), тобто частина ВВП направляється на експорт і частина витрачається на імпорт товарів і послуг.

ВВП за доходами – це сума доходів, отриманих у країні від виробництва продукції даного року (сума доходів від економічних ресурсів, використаних у процесі виробництва суспільного продукту за певний час). Включає наступні статті:

- заробітну плату найманих робітників;
- прибуток фірм і корпорацій;
- доходи некорпоративних підприємств, що знаходяться в індивідуальній власності, і доходи працівників вільних професій;
- рентні платежі (доходи від власності – землі, нерухомості та ін.);
- відсоток на позичковий капітал (виплати за капітал, використаний при виробництві ВВП);
- амортизаційні відрахування – відрахування на створення грошового фонду, що відшкодовує знос основних фондів, які беруть участь у створенні ВВП;
- непрямі податки – ПДВ, акцизи, мита та ін., – тобто незароблений дохід, що одержує держава шляхом збільшення цін для свого утримання.

Показники міжнародної торгівлі

- експорт - вивіз товару з країни;
- імпорт - ввіз товару в країну;
- торговий оборот (ТО) – сукупний обсяг експорту й імпорту за визначений період часу;
- торгове сальдо (ТС) - різниця між вартісним обсягом експорту й імпорту товарів окремої країни за рік;
- експорт на душу населення - вартісний обсяг експорту за рік, ділений на кількість населення в даній країні;
- імпорт на душу населення - вартісний обсяг імпорту за рік, ділений на кількість населення в даній країні;
- торговий оборот на душу населення - вартісний обсяг ТО за рік, ділений на кількість населення в даній країні.

Основні макроекономічні показники

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) – капіталовкладення в іноземні підприємства, які забезпечують контроль над об'єктом розміщення капіталу і відповідний дохід. Прямі іноземні інвестиції здійснюються у формі створення дочірніх компаній, асоційованих (змішаних) компаній, відділень, спільних підприємств тощо. Сьогодні найчастіше створюються змішані компанії за участю місцевого капіталу. Змішані компанії, в яких іноземному інвестору належить більше від половини акцій, називають компаніями переважного володіння, а якщо 50% - іноземному інвестору і 50% - місцевому - компаніями однакового володіння, якщо іноземний інвестор має менше ніж 50% акцій – змішаним підприємством з участю іноземного капіталу.

ПІІ за міжнародною класифікацією поділяються на :

- а) вкладання компаніями за кордон власного капіталу (капітал філій і частка акцій у дочірніх та асоційованих компаніях);
- б) реінвестування прибутку;
- в) внутрішньокорпоративні переміщення капіталу у формі кредитів і позик між прямим інвестором та дочірніми, асоційованими компаніями і філіями.

Валові іноземні інвестиції - це загальний обсяг інвестування, що спрямоване на нове будівництво, реконструкцію або розширення, придбання товарно-матеріальних засобів виробництва за розрахунковий період на території іноземних держав.

Зовнішній державний борг — це сукупність боргових зобов'язань держави, що виникли в результаті запозичень держави на зовнішньому ринку.

Зовнішній державний борг має такі дві складові:

- борг органів державної влади і управління, який виникає в результаті залучення кредитів іноземних держав та випуску державних цінних паперів, що розміщуються на міжнародних ринках капіталів;

- борг суб'єктів господарювання, гарантований Урядом.

Державний борг можна поділити на дві складові:

- капітальний, який включає всю сукупність боргових зобов'язань держави на певну дату;

- поточний, що складається з платежів по зобов'язаннях, які позичальник повинен погасити у звітному періоді.

Державний бюджет характеризується певними грошовими відносинами, що виникають між державою, з одного боку, і юридичними та фізичними особами - з іншого, із приводу утворення фонду фінансових ресурсів держави та його використання на соціально-економічний розвиток відповідно до державних функцій.

У залежності від співвідношення між доходами та видатками Державний бюджет може бути:

- збалансованим, коли видатки дорівнюють доходам, до чого, відповідно до Конституції України, і повинна прагнути держава;

- дефіцитним, тобто з від'ємним сальдо, коли видатки перевищують доходи;

- профіцитним, тобто з позитивним сальдо, що спостерігається у разі перевищення доходів над видатками.

Відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України **золотовалютний резерв** - це частина національного багатства України, до складу якої входять активи, визнані світовим співтовариством як міжнародні і яка перебуває під контролем Національного банку та призначена для прямого чи непрямого регулювання платіжного балансу шляхом проведення валютних інтервенцій та інших цілей, передбачених законодавством України. Золотовалютний резерв Національного банку України містить такі активи:

- монетарне золото;

- спеціальні права запозичення;

- вільно конвертовану валюту у вигляді банкнот, монет, інших платіжних інструментів, а також коштів на рахунках і депозитах в іноземних банках;
- векселі, ноти, облігації (крім емітованих резидентами України), номіновані у вільно конвертованій валюті;
- інші вимоги у вільно конвертованій валюті, передбачені чинним законодавством України.

Основними резервними валютами для Національного банку є долари США, євро, СПЗ, швейцарські франки, англійські фунти стерлінгів, японські єни. Як базова валюта, тобто як валюта для підрахунку обсягу, визначення структури золотовалютного резерву, а також для складання звітності для міжнародних фінансових організацій використовується долар США.

Інфляція - це знецінення грошей внаслідок надмірного зростання їх маси в обороті, що виявляє себе через зростання цін.

IV. ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги. Текстовий матеріал друкується комп'ютерним способом на одному боці аркуша паперу формату. Текст роботи слід друкувати, додержуючись таких розмірів берегів: верхній, лівий і нижній – не менше 15 мм, правий – не менше 10 мм. Шрифт – Times New Roman, 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1, масштаб 100%, звичайний, абзац 1,0 см.

Розділи та підрозділи повинні містити заголовки. Заголовки структурних елементів і розділів слід розміщувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці. Заголовки підрозділів необхідно починати з абзацу. Заголовки друкуються шрифтом Times New Roman, 14 кегль.

Розділи, та підрозділи нумеруються арабськими цифрами. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, розділених крапкою, наприклад, 1.1, 1.2, 1.3.

Кожний структурний елемент розрахункової роботи має починатися на новій сторінці. Лише підпункти починаються відразу після закінчення попереднього підпункту, а не із нової сторінки.

Рисунки, таблиці, формули. Рисунки, таблиці розташовують після першого посилання на них у тексті, або не далі як на наступній сторінці. На рисунки та таблиці у тексті роблять посилання скороченням слів та порядковим номером – табл.1.2 (друга таблиця першого розділу), рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). На всі таблиці та рисунки повинні бути посилання в тексті. У разі повторного посилання вказують скорочено слово «дивись» у скороченому виді – «див. табл. 1.3».

Таблиця. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над нею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Слово «Таблиця» вказують один раз над першою частиною таблиці, над іншими частинами таблиці пишуть: «Продовження таблиці ___» з зазначенням номера таблиці. Назва таблиці розміщується по правому краю сторінки. Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком.

В таблиці використовують шрифт Times New Roman, 12 кегль, міжрядковий інтервал – 1 (табл. 2).

Таблиця 2

Країни із найбільшим річним ВВП на душу населення в 2007 році

Країна	ВВП, тис. дол.	Країна	ВВП, тис. дол.
1. Люксембург	74,0	6. Канада	37,1
2. США	49,4	7. Ісландія	36,3
3. Катар	46,1	8. Австрія	36,0
4. Норвегія	45,3	9. Гонконг	35,7
5. Ірландія	40,7	10. Австралія	35,7

Джерело: [12]

Рисунки. Рисунки (схеми, діаграми і т. ін.). Рисунки слід розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або не далі як на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання у тексті роботи. Назву рисунка розміщують під ілюстрацією. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст). Графічний матеріал позначають словом «Рис. __». Наприклад, «Рис. 1. Еволюція форм ринку» (рис.1).

Рис. 1. Еволюція форм ринку [13]

Формули. Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Їх слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера, відокремлених крапкою, наприклад, формула (1) . Номер зазначають на рівні формули або рівняння в круглих дужках, у крайньому на рівні відповідної формули.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів слід наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Приклад. Валовий внутрішній продукт розраховується за формулою:

$$ВВП = A + TC \quad (1),$$

де А – абсорбція;

ТС - торгове сальдо.

Додатки. Матеріал, що доповнює положення роботи, допускається розміщувати в додатках. Додатки необхідно розміщувати в порядку появи посилань на них у тексті.

Додатки позначають великими літерами української абетки, починаючи з А, за винятком літер Г, Є, З, И, І, Ї, О, Ч, Ь. Після слова «ДОДАТОК» друкують літеру, що позначає його послідовність. Допускається позначення додатків літерами латинської абетки, за винятком літер I, O.

Кожен додаток слід починати з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, який друкують симетрично відносно тексту з великої літери окремим рядком.

Скорочення. Існують наступні загальноприйняті умовні скорочення:

а) скорочення, які роблять після переліку: і т.д. (і так далі), і т.п. (тому подібне) та ін. (і інші). Слова «і тому подібне», «та інші» усередині речення не скорочують;

б) скорочення у випадку позначення цифрами століть і років: ст. (століття), р. (рік), рр. (роки);

в) скорочення що роблять у випадку посилань: див. (дивися), порівн. (порівняй).

Не допускаються скорочення наступних слів: «так званий» (т. зв.), «наприклад» (напр.), «близько» (бл.), «формула» (ф-ла), «рівняння» (рів-ня) тощо.

Нумерація сторінок. Нумерація сторінок розрахункової роботи здійснюється арабськими цифрами в правому верхньому кутку, зі збереженням наскрізної нумерації усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Усі сторінки нумеруються, крім титульного аркуша та змісту.

V. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Бали, отримані за виконання розрахункової роботи, враховуються в семестровому рейтингу студента виходячи із наступних критеріїв:

Ваговий бал – 10.

Критерії оцінювання розрахункової роботи:

10 балів – робота виконана в повному обсязі, розрахунки без помилок, з поясненнями и повним обґрунтування проведених розрахунків;

6 – 9 балів – в роботі містяться деякі неточності або розрахункові помилки;

0 – 5 балів – робота виконана не в повному обсязі, містить суттєві помилки.

За кожний тиждень запізнення з поданням розрахункової роботи на перевірку у встановлений термін нараховується штрафний (–1) бал.

VI. РЕКОМЕНДОВАНИЙ СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. www.world-bank.org - сайт Світового банку.
2. www.bis.org - сайт Банку міжнародних розрахунків.
3. www.ilo.org - сайт Міжнародної організації праці.
4. www.wto.org - сайт Світової організації торгівлі.
5. www.unicc.org/unctad - сайт конференція ООН з торгівлі та розвитку.
6. www.iccwbo.org - сайт Міжнародної торгової палати.
7. www.europa.eu.int, <http://www.eurunion.org> - сайт Європейського Союзу.
8. www.oecd.org - сайт Організації економічного співробітництва та розвитку.
9. www.imf.org - сайт Міжнародного валютного фонду.
10. www.ebrd.com - сайт Європейського банку реконструкції та розвитку.
11. www.aseansec.org - сайт ASEAN.
12. www.nafta.org - сайт NAFTA.

13. www.europa.eu.int/en/comm/eurostat/serven/par6/6som.html — сайт Statistical Office of The European Communities (EUROSTAT).
14. www.coe.int - сайт Ради Європи.
15. www.ebrd.org - сайт Європейського банку реконструкції та розвитку.
16. www.oas.org - сайт Організації американських держав..
17. www.aladi.org - сайт Асоціації латиноамериканської інтеграції.
18. www.acs-aec.org - сайт Асоціації держав Карибського басейну.
19. www.adb.org - сайт Азійського банку розвитку.
20. www.un.org - сайт ООН.
21. www.iom.int - сайт Міжнародної організації з міграції.
22. www.bsec.gov.tr - сайт Організації Чорноморської економічної співпраці.
23. www.wto.org - сайт Світової організації торгівлі.
24. www.cisstat.com - сайт статистики країн-членів СНД.
25. www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook - сайт ЦРУ США (The World Factbook).

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Факультет менеджменту та маркетингу

Кафедра менеджменту

РОЗРАХУНКОВА РОБОТА

із кредитного модуля «Міжнародні економічні відносини»

на тему « АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ _____ »

Виконав: студент __ курсу ФММ,
спеціальності «_____»,
групи _____
Прізвище ініціали

Перевірив: к.е.н., старший викладач
Манаєнко І.М.

Термін здачі студентом закінченої роботи: _____ 20__ р.

№ п/п	Критерії оцінювання	Рекомендована кількість балів	Кількість балів
1	Повнота розкриття теми	5	
2	Якісне представлення статистичних даних	1	
3	Встановлення причинно-наслідкових зв'язків	2	
4	Якість оформлення	2	
5	Бонусні / штрафні бали		
Всього		10	